KOMISIJAS REGULA (EK) Nr. 1737/2005

(2005. gada 21. oktobris)

par grozījumiem Regulā (EK) Nr. 1726/1999 attiecībā uz informācijas par darbaspēka izmaksām noteikšanu un iesūtīšanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu,

ņemot vērā Padomes 1999. gada 9. marta Regulu (EK) Nr. 530/1999 par ienākumu un darbaspēka izmaksu strukturālo statistiku ([1]), jo īpaši tās 11. panta ii) un iii) punktu,

tā kā:

(1) Komisijas 1999. gada 27. jūlija Regulā (EK) Nr. 1726/1999, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 530/1999 par strukturālo statistiku attiecībā uz izpeļņu un darbaspēka izmaksām saistībā ar informācijas par darbaspēka izmaksām noteikšanu un nosūtīšanu ([2]), izklāstīti īstenošanas pasākumi attiecībā uz sniedzamās informācijas noteikšanu un iedalījumu, un piemērotā tehniskā forma rezultātu iesūtīšanai, kā noteikts Regulas (EK) Nr. 530/1999 11. pantā.

(2) Darbaspēka izmaksu apsekojums par 2000. pārskata gadu bija pirmais uz Regulu (EK) Nr. 1726/1999 balstītais apsekojums. Apsekojuma sniegtā pieredze atklāja vajadzību uzlabot Regulas (EK) Nr. 1726/1999 noteikumus, lai tos pieskaņotu attiecīgajiem noteikumiem Komisijas 2000. gada 8. septembra Regulā (EK) Nr. 1916/2000, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 530/1999 attiecībā uz strukturālo statistiku par izpeļņu un par darbaspēka izmaksām, kas attiecas uz informācijas par izpeļņas struktūru definēšanu un nodošanu ([3]), un uzlabotu saikni starp datiem no dažādiem apsekojumiem par izpeļņu un par darbaspēka izmaksām katru otro gadu.

(3) Tādēļ attiecīgi jāgroza Regula (EK) Nr. 1726/1999.

(4) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar Statistikas programmu komitejas atzinumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Regulas (EK) Nr. 1726/1999 pielikumus aizstāj ar šīs regulas pielikumu tekstu.

2. pants

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2005. gada 21. oktobrī

Komisijas vārdā —
Komisijas loceklis
Joaquín ALMUNIA

([1]) OV L 63, 12.3.1999., 6. lpp. Regulā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1882/2003 (OV L 284, 31.10.2003., 1. lpp.).

([2]) OV L 203, 3.8.1999., 28. lpp.

([3]) OV L 229, 9.9.2000., 3. lpp.

I PIELIKUMS

MAINĪGO LIELUMU SARAKSTS

Darbaspēku izmaksu strukturālā statistika

A. tabula – Valsts dati

B. tabula – Valsts dati pēc uzņēmuma lieluma klases

C. tabula – Reģionu dati

Attiecībā uz tālāk uzskaitītajiem mainīgajiem lielumiem jāiesniedz A tabula vai visas trīs tabulas. Obligāta sniegšana ir apzīmēta ar "m", fakultatīva – ar "o". Pārsūtīšanas kodus, kas pieder kvalitatīvo mainīgo lielumu dažādajām kategorijām vai kvantitatīvo mainīgo lielumu lieluma klasēm, nosaka Statistikas birojs īstenošanas dokumentā.

Mainīgais lielums		Tikai A	A–C [1]
A.	**Darbinieku skaits**		
A.1.	Kopējais darbinieku skaits		m
A.11.	Pilna darba laika darbinieki (izņemot mācekļus)		m
A.12.	Nepilna darba laika darbinieki (izņemot mācekļus)		m
A.121.	Nepilna darba laika darbinieki pilna darba laika vienībās (izņemot mācekļus)		m
A.13.	Mācekļi		m
A.131.	Mācekļi pilna darba laika vienībās		m
B.	**Faktiski nostrādātās stundas**		
B.1.	Faktiski nostrādātās stundas kopā		m
B.11.	Stundas, ko nostrādājuši pilna darba laika darbinieki (izņemot mācekļus)		m
B.12.	Stundas, ko faktiski nostrādājuši nepilna darba laika darbinieki (izņemot mācekļus)		m
B.13.	Mācekļu faktiski nostrādātās stundas		m
C.	**Apmaksātās stundas**		
C.1.	Visas apmaksātās stundas	m	
C.11.	Apmaksātās stundas pilna darba laika darbiniekiem (izņemot mācekļus)	m	
C.12.	Apmaksātās stundas nepilna darba laika darbiniekiem (izņemot mācekļus)	m	
C.13.	Apmaksātās stundas mācekļiem	m	
D.	**Darbaspēka izmaksas** *(sīkāk sk. tālāk 1. attēlā)*		
D.1.	Atlīdzība darbiniekiem		m
D.11.	Darba algas *(sīkāk sk. tālāk 2. attēlā)*		m
D.111.	Darba algas (izņemot algu mācekļiem)		m
D.1111.	Tieša atlīdzība, prēmijas un pabalsti		m
D.11111.	Tieša atlīdzība, prēmijas un pabalsti, ko maksā katrā samaksas periodā	m	
D.11112.	Tieša atlīdzība, prēmijas un pabalsti, ko nemaksā katrā samaksas periodā [2]	m	
D.1112.	Maksājumi darbinieku uzkrājumu shēmās		m

Mainīgais lielums		Tikai A	A–C (1)
D.1113.	Maksājumi par nenostrādātajām dienām		m
D.1114.	Algas natūrā		m
D.11141.	Uzņēmuma ražojumi *(fakultatīvi)*	o	
D.11142.	Personāla dzīvesvietas (3) *(fakultatīvi)*	o	
D.11143.	Uzņēmuma automobiļi *(fakultatīvi)*	o	
D.11144.	Akciju opcijas un daļu pirkuma shēmas *(fakultatīvi)*	o	
D.11145.	Citi *(fakultatīvi)*	o	
D.112.	Mācekļu darba algas		m
D.12.	Sociālie maksājumi, ko maksā darba devējs *(sīkāk sk. tālāk 3. attēlā)*		m
D.121.	Darba devēju faktiskās sociālās iemaksas (izņemot mācekļus)		m
D.1211.	Ar likumu noteiktas sociālās drošības iemaksas	m	
D.1212.	Sociālās drošības iemaksas, par ko ir kolektīva vienošanās, kas tiek maksātas uz līguma pamata vai kas tiek maksātas brīvprātīgi	m	
D.122.	Darba devēju aprēķinātās sociālās iemaksas (izņemot mācekļus)		m
D.1221.	Garantēta atlīdzība slimības gadījumā *(fakultatīvi)*	o	
D.1222.	Darba devēju aprēķinātās sociālās iemaksas pensijām un veselības aprūpei *(fakultatīvi)*	o	
D.1223.	Maksājumi darbiniekiem, kas aiziet no uzņēmuma *(fakultatīvi)*	o	
D.1224.	Citas darba devēja aprēķinātās sociālās iemaksas *(fakultatīvi)*	o	
D.123.	Darba devēju sociālās iemaksas par mācekļiem		m
D.2.	Profesionālās izglītības izmaksas		m
D.3.	Citi darba devēja maksātie izdevumi		m
D.4.	Nodokļi		m
D.5.	Darba devēja saņemtās subsīdijas		m
E.	**Informācija par vienībām**		
E.1.	Vietējās vienības kopumā		m
E.2.	Vietējās vienības paraugā		m

(1) C. tabula attiecas tikai uz valstīm ar *NUTS* 1 reģioniem.
(2) Izņemot maksājumus darbinieku uzkrājumu shēmās.
(3) Izņemot pabalstus pārcelšanās gadījumā.

Fakultatīvi dalībvalstis var reģistrēt vairāk detalizētus datus attiecībā uz šādiem mainīgajiem lielumiem (pārsūtīšana Statistikas birojam tikai pēc līguma):

A.11. Pilna darba laika darbinieki

A.12. Nepilna darba laika darbinieki

D.11112. Tieša atlīdzība, prēmijas un pabalsti, ko nemaksā katrā samaksas periodā

D.1113. Maksājumi par nenostrādātajām dienām

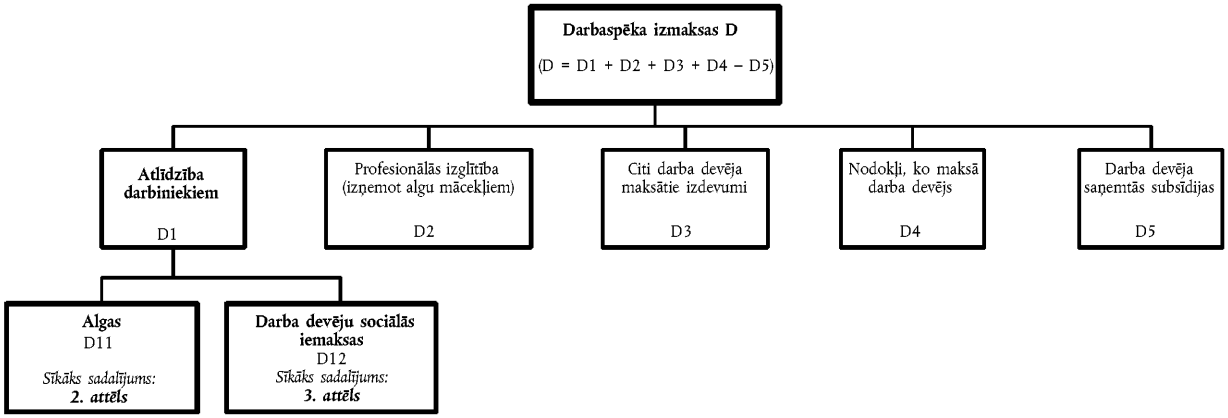
D.1211. Ar likumu noteiktas sociālās drošības iemaksas

D.1212. Sociālās drošības iemaksas, par ko ir kolektīva vienošanās, kas tiek maksāti uz līguma pamata vai kas tiek maksāti brīvprātīgi

D.1223. Maksājumi darbiniekiem, kas aiziet no uzņēmuma

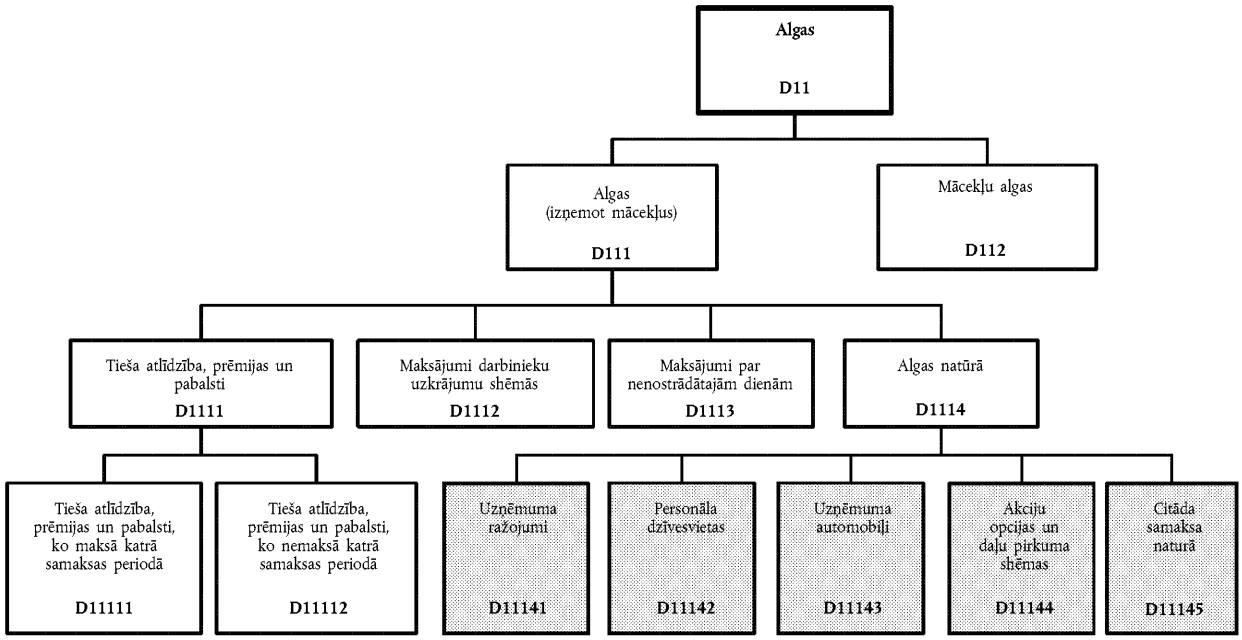
1. attēls

Darbaspēka izmaksas un to galvenās komponentes

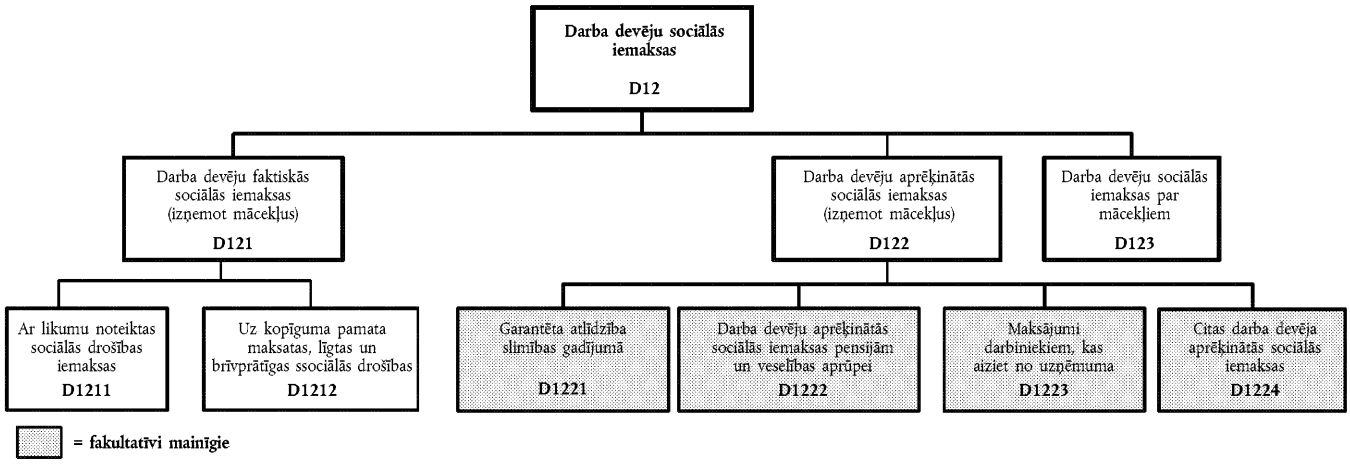
2. attēls

Komponentes "Algas" sadalījums (D.11.)

3. attēls

Komponentes "Darba devēju sociālās iemaksas" sadalījums (D.12.)

II PIELIKUMS

MAINĪGO LIELUMU DEFINĪCIJAS

A. DARBINIEKU SKAITS

Darbinieki ir visas personas neatkarīgi no viņu valsts piederības vai darba ilguma valstī, kurām ir tiešs darba līgums (formāls vai neformāla vienošanās) ar uzņēmumu vai vietējo vienību un kuras saņem atlīdzību neatkarīgi no veicamā darba veida, nostrādātajām stundām (pilna darba laika vai nepilna darba laika) un līguma laika (noteikts vai nenoteikts). Atlīdzība darbiniekiem var būt tādā veidā kā atalgojums, ieskaitot prēmijas, samaksa par gabaldarbu un darbu maiņās, pabalsti, pasākumu apmeklējumu maksa, dzeramnauda un balvas, komisija un atlīdzība natūrā.

Šī darbinieku definīcija aptver strādniekus, kalpotājus un vadības personālu privātajā un publiskajā sektorā saimnieciskās darbības jomās, kas klasificētas *NACE* 1.1. red. iedaļās C–K un M–O, uzņēmumos ar vismaz 10 darbiniekiem ([1]).

Nākamajā sarakstā ir aptverto darbinieku kategoriju ilustratīvi piemēri:

— izplatītāji, ja viņi ir algu sarakstā un saņem vēl cita veida atlīdzību, kas nav komisija,

— algoti strādājoši īpašnieki,

— mācekļi,

— studenti un stažieri (advokātu mācekļi, studējošas medmāsas, zinātniskie vai pedagoģiskie asistenti, slimnīcu interni utt.), kam ir formālas saistības, kuru dēļ viņi par atlīdzību sekmē vienības ražošanas procesu,

— aizvietotāji vai pagaidu darbinieki (piem., sekretāri), ko pieņem darbā, nodarbina un atalgo nodarbinātības aģentūras darbā citur, parasti uz pagaidu laiku ([2]); sezonas un gadījuma darbu strādnieki, ja viņiem ir formāla vai neformāla vienošanās ar uzņēmumu vai vietējo vienību un iepriekš noteikts darba laiks,

— darbinieki, par kuriem pārskata gadā bija jāmaksā darbaspēka izmaksas, bet kuri īslaicīgi nebija darbā tādu iemeslu dēļ kā slimība vai trauma, brīvdienas vai atvaļinājums, streiks vai lokauts, izglītības vai mācību atvaļinājums, grūtniecības vai bērna kopšanas atvaļinājums, saimnieciskās darbības sašaurināšana, darba pārtraukums tādu iemeslu dēļ kā slikti laika apstākļi, mehānismu darbības kļūmes vai izejmateriālu, degvielas vai enerģijas trūkums, vai citāda pagaidu prombūtne ar atvaļinājumu vai bez tā,

— ārzemēs strādājošie, ja viņi turpina saņemt atlīdzību no statistikas vienības,

— neklātienes darbinieki ([3]), ieskaitot mājās strādājošos un tāldarbiniekus, ja ir skaidra vienošanās, ka šādiem darbiniekiem atlīdzina pēc padarītā darba – par darba apjomu, kas ieguldīts kā devums kādā ražošanas procesā.

Šādas kategorijas būtu *jāizslēdz*:

— preču izplatītāji un citas personas, ko pilnīgi atalgo ar līgumatlīdzību vai komisiju, kas nav algu sarakstā vai kas ir pašnodarbinātas,

— īpašnieki, direktori vai vadītāji, kuru atlīdzība pilnīgi ir peļņas daļas formā,

— ģimenē strādājošie, kuri nav uzņēmuma vai vietējās vienības darbinieki (kā definēts iepriekš),

— pašražotāji,

— neatalgoti brīvprātīgi darbinieki (piem., tādi, kas parasti strādā tādu bezpeļņas iestādījumu labā kā žēlsirdības dienesti).

Atsauce: EKS 1995, 11.12.–11.14.

([1]) *NACE* 1.1. red. L iedaļa tiek aptverta fakultatīvi. Arī darbinieku atspoguļošana uzņēmumos ar mazāk nekā 10 darbiniekiem ir fakultatīva. *NACE* 1.1. red. saimnieciskās darbības jomu pārsūtes kodus, valsti vai reģionu saskaņā ar spēkā esošo *NUTS* klasifikāciju un uzņēmumu lieluma klases nosaka Statistikas birojs ar īstenošanas dokumentu.

([2]) Lai izvairītos no dubultas uzskaites, nodarbinātības aģentūru nodarbināto personu nostrādātās stundas ieskaitāmas *NACE* nodarbinātības aģentūras kategorijā (*NACE* 1.1. red. 74.50), nevis *NACE* tā uzņēmuma kategorijā, kurā viņi faktiski strādā.

([3]) Neklātienes darbinieks ir persona, kas piekrīt strādāt konkrētam uzņēmumam vai piegādāt noteiktu daudzumu preču, vai sniegt noteiktus pakalpojumus konkrētam uzņēmumam saskaņā ar iepriekšēju vienošanos vai līgumu ar attiecīgo uzņēmumu, bet kam darba vieta nav tajā (ESA-95: 11.13.g). Var aprēķināt neklātienes darbinieku faktiski nostrādātās stundas.

A.1. *Kopējais darbinieku skaits*

Šajā mainīgajā lielumā ietilpst pilnas slodzes darbinieki (A.11.), nepilnas slodzes darbinieki (A.12.) un mācekļi (A.13.).

Atsauce: USS, kods 16130 (darbinieku skaits)

A.11. *Pilna darba laika darbinieki (ieskaitot mācekļus)*

Te ietilpst darbinieki (izņemot mācekļus), kuru pastāvīgais darba laiks ir tāds pats kā koplīgumā paredzētais vai parastais darba laiks, ko strādā uzņēmumā vai vietējā vienībā, pat ja šo darbinieku līguma darbības laiks ir īsāks par vienu gadu. Vajadzīgais darbinieku skaits ir mēneša vidējais pilnas slodzes darbinieku skaits, kas nodarbināti ziņotājā vienībā pārskata gada laikā.

A.12. *Nepilna darba laika darbinieki (izņemot mācekļus)*

Te ietilpst darbinieki (izņemot mācekļus), kuru pastāvīgais darba laiks ir īsāks nekā koplīgumā paredzētais vai parastais darba laiks, ko strādā uzņēmumā vai vietējā vienībā vai nu katru dienu, vai katru nedēļu, vai katru mēnesi (puse dienas, trīs ceturtdaļas laika, četras piektdaļas laika utt.). Vajadzīgais darbinieku skaits ir mēneša vidējais nepilnas slodzes darbinieku skaits, kas nodarbināti ziņotājā vienībā pārskata gada laikā.

A.121. *Nepilna darba laika darbinieki, pārrēķinot pilna darba laika vienībās*

Pārrēķināšana jāizdara vai nu tieši uzņēmumam vai vietējai vienībai, kas iesniedz atbildes, vai datu vācējai iestādei/valsts statistikas institūtam, pamatojoties uz parasto pilna darba laika darbinieku darba laiku šajā uzņēmumā/vietējā vienībā, izmantojot metodi, ko tas uzskata par vispiemērotāko. Vajadzīgais darbinieku skaits ir mēneša vidējais nepilnas slodzes darbinieku skaits (pārrēķināts pilna darba laika vienībās), kas nodarbināti ziņotājā vienībā pārskata gada laikā.

Atsauce: EKS 1995, 11.32.–11.34.

A.13. *Mācekļi*

Te ietilpst visi pilna vai nepilna laika darbinieki, kas vēl pilnīgi nepiedalās ražošanas procesā un strādā vai nu pēc mācekļa līguma, vai tā, ka profesionālās izglītošanās īpatsvars ir lielāks nekā ražošanas īpatsvars. Vajadzīgais mācekļu skaits ir mēneša vidējais skaits, kas nodarbināti ziņotājā vienībā pārskata gada laikā.

A.131. *Nepilna darba laika mācekļi, pārrēķinot pilna darba laika vienībās*

Pārrēķināšana jāizdara vai nu tieši uzņēmumam vai vietējai vienībai, kas iesniedz atbildes, vai datu vācējai iestādei/valsts statistikas institūtam, izmantojot metodi, ko tas uzskata par vispiemērotāko. Neieskaita laiku, kas pavadīts apmācībai uzņēmumā/vietējā vienībā vai izglītības iestādēs. Vajadzīgais mācekļu skaits ir mēneša vidējais nepilnas slodzes mācekļu skaits (pārrēķināts pilna darba laika vienībās), kas nodarbināti ziņotājā vienībā pārskata gada laikā [1].

Atsauces: EKS 1995, 11.32.–11.34.; USS: kods 16140 (A.11. + A.121. + A.131. atbilst USS mainīgajam lielumam "darbinieku skaits pilna darba laika vienībās")

B. FAKTISKI NOSTRĀDĀTĀS STUNDAS

Statistika aptver kopējo visu darbinieku nostrādāto stundu skaitu gada laikā. Kopējo nostrādāto stundu skaitu (B.1.) pilna darba laika darbiniekiem (B.11.), nepilna darba laika darbiniekiem (B.12.) un mācekļiem (B.13.) reģistrē atsevišķi.

Faktiski nostrādātais laiks ir visu to laikposmu summa, kas pavadīti preču un pakalpojumu ražošanas tiešām un papildu darbībām.

Faktiski nostrādātajās stundās *ietilpst*:

— laiks, kas nostrādāts parastajā darba laikā,

— apmaksāto virsstundu darbs, t. i., laiks, kas nostrādāts papildus parastajam darba laikam, neatkarīgi no piemērojamās stundas samaksas likmes (piem., viena stunda, kas nostrādāta par dubultīgu stundas likmi, ierakstāma kā viena stunda),

— neapmaksātas virsstundas [2],

— laiks, kas pavadīts šādiem uzdevumiem: darba un darbvietas sagatavošana; darbarīku un mašīnu sagatavošana, uzturēšana, labošana un tīrīšana; kvīšu un rēķinu aizpildīšana; darba uzskaites lapu un ziņojumu rakstīšana utt.,

[1] Tikpat labi vidējo vērību var balstīt uz darbinieku nedēļas (vai dienas) skaitu pārskata gadā. Ir pieļaujams izmantot arī vidējo vērtību, kas balstīta uz ceturkšņa datiem par darbiniekiem.

[2] Neapmaksātas stundas, kas nostrādātas kā "faktiski nostrādāto stundu" komponente, bieži ir jāaprēķina, piemēram, pēc mājsaimniecību apsekojumu datiem.

— dīkstāve darbavietā, ja dīkstāves iemesls ir bojātas mašīnas, nelaimes gadījumi vai īslaicīgs darba trūkums, par ko saskaņā ar darba līgumu maksā algu,

— īsas pauzes darbavietā, tostarp tējas un kafijas pauzes,

— laiks, kas pavadīts apmācībai uzņēmumā/vietējā vienībā vai izglītības iestādēs (šis punkts neattiecas uz mācekļiem).

Faktiski nostrādātajā laikā *neietilpst*:

— apmaksātās, bet nenostrādātās stundas, piemēram: apmaksāts atvaļinājums/brīvdienas, valsts svētki, slimības atvaļinājums, dzemdību atvaļinājums utt.,

— nenostrādātās un neapmaksātās stundas, piemēram, slimības un grūtniecības laikā, utt.,

— nenostrādātās stundas (apmaksātas vai neapmaksātas) īpaša atvaļinājuma laikā medicīnisko apskašu, kāzu, bēru, pārvākšanās vajadzībām, pēc negadījuma utt.,

— pārtraukumi galvenajām ēdienreizēm (t. i., ne īsām pauzēm atpūtai vai uzkodām),

— nenostrādātās stundas (apmaksātas vai neapmaksātas) īslaicīgu darba vai darbaspēka strīdu, lokautu laikā utt.,

— laiks, ko darbinieks pavada ceļā no mājām uz darbu,

— stundas, ko mācekļi pavada mācībās uzņēmumā/vietējā vienībā vai izglītības iestādēs.

Atsauces: EKS 1995, 11.26.–11.29.; USS: kods 16150 (darbinieku nostrādāto stundu skaits)

C. APMAKSĀTĀS STUNDAS

Šis mainīgais lielums attiecas uz apmaksāto stundu kopējo skaitu gadā. Kopējo apmaksāto stundu skaitu (C.1.) pilna darba laika darbiniekiem (C.11.), nepilna darba laika darbiniekiem (C.12.) un mācekļiem (C.13.) reģistrē atsevišķi.

Gada apmaksāto stundu skaitu nosaka kā:

— parastās darba stundas un virsstundas, ko apmaksā gada laikā,

— visas stundas, par kurām darbiniekam maksā pēc pazemināta likmes, pat ja starpību piemaksā no sociālās drošības fondiem,

— stundas, kas pārskata periodā nav nostrādātas, bet tomēr par tām ir samaksāts (ikgadējais atvaļinājums/brīvdienas, slimības atvaļinājums, valsts svētki un citas stundas, par ko ir samaksāts, piemēram, laiks medicīniskajām apskatēm, bērnu dzimšanai, kāzām, bērēm, pārvākšanās vajadzībām utt.).

Gadā nostrādāto stundu skaita un gadā apmaksāto stundu skaita aprēķināšana

Aprēķināšana jāizdara vai nu tieši uzņēmumiem vai vietējām vienībām, kas iesniedz atbildes, vai datu vācējām iestādēm/valsts statistikas institūtiem, izmantojot metodi, ko tie uzskata par vispiemērotāko. Turpmāk sniegtie piemēri rāda, kā iespējams aplēst nostrādātās stundas un apmaksātās stundas, izmantojot rīcībā esošo informāciju.

Gadā faktiski nostrādātās stundas pilnas slodzes darbiniekiem (B.11.)

Pieņemsim, ka ir pieejamas ziņas par tālāk minētajiem mainīgajiem:

(A.11.) Pilnas slodzes darbinieku vidējais skaits mēnesī

a) Pilnas slodzes darbinieka vidējais parastais darba laiks gadā pēc līguma, neskaitot virsstundas un pārtraukumus galvenajām ēdienreizēm

b) Pilnas slodzes darbinieka vidējās virsstundas gadā (apmaksātās un neapmaksātās)

c) Pilnas slodzes darbinieka nostrādātais vidējais darba laiks dienā pēc līguma plus virsstundas, neskaitot pārtraukumus galvenajām ēdienreizēm

d) Darba devēja piešķirtais vidējais brīvdienu/atvaļinājuma dienu skaits gadā uz vienu pilnas slodzes darbinieku

e) Vidējais valsts svētku dienu skaits gadā uz vienu pilnas slodzes darbinieku

f) Vidējais slimības un grūtniecības atvaļinājuma dienu skaits gadā uz vienu pilnas slodzes darbinieku

g) Vidējais īslaicīgu darba un darbaspēka strīdu dienu skaits gadā uz vienu pilnas slodzes darbinieku

h) Vidējais citu faktiski nenostrādātu dienu skaits gadā uz vienu pilnas slodzes darbinieku (piem., īpašs atvaļinājums medicīnisko apskašu, dzemdību, kāzu, bēru, pārvākšanās vajadzībām, pēc negadījuma utt.).

Kopējais pilnas slodzes darbinieku *nostrādāto stundu* skaits (pirms korekcijas faktiski nenostrādāto dienu dēļ) rezultātā ir (A.11.) × (a + b). Ja atņemam kopējo *faktiski nenostrādāto stundu* skaitu gadā, kas izteikts kā (A.11.) × c × (d + e + f + g + h), iegūstam (B.11.) – pilnas slodzes darbinieku kopējās *faktiski nostrādātās stundas* gadā:

(B.11.) = (A.11.) × [(a+b) – c (d + e + f + g + h)].

Nepilnas slodzes darbinieku (B.12.) un mācekļu (B.13.) faktiski nostrādātās stundas gadā

Līdzīgus piemērus var izmantot, lai aprēķinātu nepilnas slodzes darbinieku un mācekļu nostrādātās stundas.

Pilnas slodzes darbinieku apmaksātās stundas gadā (C.11.)

Ja ir pieejamas ziņas par tālāk minētajiem mainīgajiem:

(A.11.) Pilnas slodzes darbinieku vidējais skaits mēnesī

(a1) Pilnas slodzes darbinieka vidējais apmaksātais darba laiks gadā pēc līguma, neskaitot virsstundas un pārtraukumus galvenajām ēdienreizēm

(b1) Pilnas slodzes darbinieka vidējās apmaksātās virsstundas.

Pilnas slodzes darbinieku kopējo *apmaksāto stundu* skaitu *gadā* izsaka šāds vienādojums:

(C.11.) = (A.11.) × (a1 + b1).

Nepilnas slodzes darbinieku (C.12.) un mācekļu (C.13.) apmaksātās stundas gadā

Līdzīgus piemērus var izmantot, lai aprēķinātu nepilnas slodzes darbinieku un mācekļu apmaksātās stundas.

D. DARBASPĒKA IZMAKSAS

Tās ir darbinieku nodarbināšanas kopējās izmaksas darba devējiem – šis jēdziens ir pieņemts Kopienā, un tas kopumā atbilst Starptautiskajā darbaspēka statistiķu konferencē (1966. gadā Ženēvā) pieņemtajai starptautiskajai definīcijai. Darbaspēka izmaksās ietilpst atlīdzība darbiniekiem darba algās naudā un natūrā, sociālās iemaksas, ko maksā darba devēji (D.1.), profesionālās izglītības izmaksas (D.2.), citi izdevumi (D.3.), nodokļi, kas saistīti ar nodarbinātību un ko uzskata par darbaspēka izmaksām (D.4.), un no kā atskaita saņemtās subsīdijas (D.5.). Izmaksas par personām, ko nodarbina pagaidu nodarbinātības aģentūras, attiecina uz tās aģentūras jomu, kurā tās tiek nodarbinātas (*NACE* 1. red., 74.50.), nevis uzņēmuma jomu, kurā tās faktiski strādā.

I pielikuma 1.–3. attēlā ir dots darbaspēka kopējo izmaksu sadalījums pa komponentēm.

D.1. *Atlīdzība darbiniekiem*

Atlīdzību darbiniekiem definē kā kopējo atalgojumu naudā vai natūrā, kas darba devējam jāsamaksā darbiniekam par viņa paveikto darbu pārskata periodā. Tā tiek iedalīta šādi:

— darba algas (D.11.), kas galvenokārt ir darba algas (izņemot algas mācekļiem) (D.111.), un darba algas mācekļiem (D.112.),

— darba devēju sociālās iemaksas (D.12.), kas galvenokārt ir darba devēju faktiskie sociālās iemaksas (izņemot iemaksas par mācekļiem) (D.121.), darba devēju aprēķinātās sociālās iemaksas (izņemot iemaksas par mācekļiem) (D.122.), un darba devēju faktiskās sociālās iemaksas par mācekļiem (D.123.).

Atsauces: EKS 1995, 4.02. (kods D.1); USS: kods 13310 (personāla izmaksas)

D.11. *Algas*

Algās ietilpst prēmijas, samaksa par gabaldarbu un darbu maiņās, pabalsti, pasākumu apmeklējumu maksa, dzeramnauda un balvas, komisija un atlīdzība natūrā. Tās reģistrē tajā periodā, kurā tiek darīts darbs. Tomēr īpašas prēmijas un citus ārkārtas maksājumus (13. algu, samaksu ar atpakaļejošu datumu utt.) ieraksta tad, kad tie jāizmaksā.

Pilns algu sadalījums pa komponentēm ir dots I pielikuma 2. attēlā.

Atsauces: EKS 1995, 4.03.–4.07. un 4.12.a) (kods D.11.); USS: kods 13320 (algas)

D.111. *Darba algas (izņemot algu mācekļiem)*

D.1111. *Tieša atlīdzība, prēmijas un pabalsti*

Tiešā atlīdzībā, prēmijās un pabalstos ieskaita darba ņēmēju sociālās iemaksas, ienākuma nodokli u. tml., pat tad, ja tos ietur darba devēji un darbinieka labā iemaksā tieši sociālās drošības shēmās, nodokļu iestādēs u. tml.

Prēmija ir darba devēja pasniegta balva vai izteikta atzinība. Ja darbinieks saņem prēmiju, netiek sagaidīts vai pieņemts, ka prēmija tiks izmantota kādu konkrētu izdevumu segšanai. Prēmiju apmērs un izmaksas reizes var būt darba devēja ziņā vai paredzētas darba vietas nolīgumos.

Pabalsts ir tiesības, kuras darba devējs piešķir darbiniekam un kuru nolūks ir segt konkrētus ar darbu nesaistītus izdevumus, kas radušies darbiniekam. Tas bieži tiek paredzēts darba vietas nolīgumos un parasti tiek izmaksāts piešķiršanas brīdī.

D.11111. *Tieša atlīdzība, prēmijas un pabalsti, ko maksā katrā samaksas periodā*

Tas nozīmē atlīdzību regulāru naudas maksājumu veidā, ko gada laikā regulāri izmaksā par katru samaksas periodu. Vairumam darbinieku samaksas periods ir nedēļa vai mēnesis. Līdz ar to te nav pieskaitāmi maksājumi, kas tiek saņemti retāk (ik mēnesi regulāru nedēļas maksājumu gadījumā, reizi ceturksnī, pusgadā, gadā) vai īpašos gadījumos. Maksājumi darbinieku uzkrājumu shēmās iekļaujami nevis te, bet pie D.1112.

Šis mainīgais lielums konkrēti attiecas uz:

— pamatalgu,

— tiešu atlīdzību, ko aprēķina pēc nostrādātā laika, atdeves vai gabaldarba un izmaksā darbiniekiem par nostrādātajām stundām,

— atlīdzību un piemaksām par virsstundām, darbu naktīs, strādāšanu svētdienās un valsts svētkos un darbu maiņās,

— prēmijām un pabalstiem, ko regulāri izmaksā par katru samaksas periodu, kā:

  — darba vietas prēmijas par troksni, risku, sarežģītu darbu, darbu maiņās vai nepārtrauktu darbu, darbu naktīs un strādāšanu svētdienās un valsts svētkos,

  — prēmijas par personiskiem sasniegumiem, prēmijas par atdevi, saražoto, ražīgumu, atbildību, izdarību, punktualitāti; regulāri maksājamas prēmijas par darba stāžu; par kvalifikāciju un īpašām zināšanām.

Citi šeit iekļaujamo maksājumu posteņu piemēri ir doti II pielikuma papildinājumā.

Mainīgais D.11111. attiecas uz bruto summām pirms nodokļu un darbinieku maksājamo sociālās drošības iemaksu atskaitīšanas.

D.11112. *Tieša atlīdzība, prēmijas un pabalsti, ko nemaksā katrā samaksas periodā*

Visi maksājumi darbiniekiem, ko nemaksā regulāri par katru (nedēļas vai mēneša) samaksas periodu. Te pieskaitāmas prēmijas un pabalsti, kas tiek maksāti noteiktos periodos (piemēram, ik mēnesi regulāru nedēļas maksājumu gadījumā, reizi ceturksnī, pusgadā, gadā) un prēmijas, kas saistītas ar personisko vai kolektīva sniegumu. Te pieskaitāmi ārkārtas maksājumi darbiniekiem, kuri aiziet no uzņēmuma, ja vien šie maksājumi nav saistīti ar koplīgumu. Ja trūkst ziņu par varbūtēju saistību ar koplīgumu vai ja ir zināms par šādas saistības pastāvēšanu, ārkārtas maksājumi par aiziešanu tiek iekļauti nevis te, bet pie D.1223. Arī maksājumi darbinieku uzkrājumu shēmās iekļaujami pie D.1112., kas uz to attiecas.

Pie D.11112. piederošo maksājumu posteņu piemēri ir uzskaitīti II pielikuma papildinājumā.

Arī mainīgais D.11112. attiecas uz bruto summām pirms nodokļu un darbinieku maksājamo sociālās drošības iemaksu atskaitīšanas.

D.1112. *Maksājumi darbinieku uzkrājumu shēmās*

Tas attiecas uz iemaksām darbinieku uzkrājumu shēmās (tādām kā uzņēmuma uzkrājumu shēmas).

Atsauce: EKS 1995, 4.03.i

D.1113. *Maksājumi par nenostrādātajām dienām*

Atlīdzība, ko maksā par likumā noteiktajām, līgtajām vai brīvprātīgi piešķirtajām atvaļinājuma dienām un valsts svētku dienām vai citām dienām, kurās nestrādā. Piemēri doti II pielikuma papildinājumā.

D.1114. *Algas natūrā*

Šis mainīgais lielums attiecas uz visu preču un pakalpojumu, ko dara pieejamus darbiniekiem ar uzņēmuma vai vietējās vienības starpniecību, vērtības novērtējumu. Te ietilpst uzņēmuma ražojumi, personāla dzīvesvietas, uzņēmuma automobiļi, akciju opcijas un daļu pirkuma shēmas. Ja ir pieejamas ziņas par iedzīvotāju ienākuma nodokli algai natūrā, to var izmantot par aptuvenu vērtību.

II pielikuma papildinājumā doti algas natūrā piemēri.

Atsauce: EKS 1995, 4.04., 4.05., 4.06. (kods D.11.)

D.11141. *Uzņēmuma ražojumi*

Tos izsniedz par velti privātām vajadzībām vai pārdod personālam lētāk par pašizmaksu. Tie ir, piemēram, ēdiens un dzēriens (izņemot izdevumus par ēdnīcām un ēdiena talonus), ogles, gāze, elektrība, degviela, kurināmais, apkure, apavi un apģērbs (izņemot darba drēbes), mikrodatori utt.

Jāreģistrē neto cena uzņēmumam, t. i., to produktu izmaksas, kurus izsniedz par velti, vai starpība starp izmaksām un cenu, par kādu ražojumus pārdod personālam. Jāreģistrē arī atlīdzības maksājumi vai atlīdzība natūrā, kas nav izņemta.

D.11142. *Personāla dzīvesvietas*

Tas attiecas uz uzņēmuma izdevumiem, sniedzot darbiniekiem palīdzību ar mitekli, to starpā: izdevumi par mājvietu, kas pieder uzņēmumam (izdevumi par mājvietas uzturēšanu un pārvaldīšanu un nodokļi un apdrošināšana attiecībā uz šādām mājvietām), kā arī aizdevumi ar pazeminātām procentu likmēm mājvietu celtniecībai vai iegādei, ko veic personāls (starpība starp procentu maksājumiem pēc tirgus likmēm un piešķirto likmi), darbiniekiem piešķirtie pabalsti un subsīdijas saistībā ar mājvietu, un iekārtošanos, bet izņemot pabalstus pārcelšanās gadījumā.

D.11143. *Uzņēmuma automobiļi*

Uzņēmuma automobiļi vai uzņēmuma izmaksas par uzņēmuma automobiļiem, ko piešķir darbiniekiem privātām vajadzībām. Te ieskaitāmas ekspluatācijas neto izmaksas, ko sedz uzņēmums (ikgadējās nomas maksas un procentu maksājumi – amortizācija, apdrošināšana, uzturēšana un remonts, kā arī turēšana autostāvvietā). Nav jāieskaita kapitālizdevumi, kas saistīti ar transportlīdzekļu iegādi, un ienākumi no transportlīdzekļu tālākpārdošanas.

Vērtība aprēķināma, balstoties uz uzņēmumos pieejamo informāciju, piemēram, ierakstiem par attiecīgā veida transportlīdzekļu parku, vidējās transportlīdzekļa vērtības novērtējumu un novērtējumu par daļu, kas attiecas uz gadījumiem, kad transportlīdzekļus privāti lieto darbinieki.

D.11144. *Akciju opcijas un daļu pirkuma shēmas*

Šis fakultatīvais mainīgais attiecas uz visu veidu maksājumiem natūrā, kas saistīti ar atlīdzību, kuras pamatā ir akcijas. Pie šās kategorijas pieder akciju opcijas, daļu pirkuma shēmas un citi pašu kapitāla instrumenti, kas var rasties nākotnē. Šādu instrumentu raksturīga iezīme ir tas, ka norēķināšanās notiek ar akcijām, t. i., tie reprezentē pašu kapitāla instrumentu pāreju no uzņēmuma/vietējās vienības uz darbinieku. Atlīdzības veidi, uz kuriem attiecas D11144., ir identiski tiem, uz kuriem attiecas virsraksts Starptautisko finanšu pārskatu 2. standarta "Maksājumi, kuru pamatā ir akcijas" iedaļa "Maksājumi pašu kapitālā darījumos, kuru pamatā ir akcijas".

Akciju pirkumu shēmās parasti daļas pāriet no darba devēja uzņēmuma uz darbiniekiem. Pāreja notiek tagadnē (piešķiršanas datums), un tās pamatā ir cena, kas zemāka par šodienas tirgus cenu ("bāzes cena"). Uzņēmuma izmaksas ir vienādas ar akciju summas un starpības starp tirgus cenu un bāzes cenu reizinājumu.

Akciju opciju shēmās parasti tiek nodota tiesība pirkt darba devēja uzņēmuma akcijas ne agrāk kā precīzi noteiktā brīdī nākotnē (garantēšanas datums) pēc izdevīgas "bāzes cenas", kas jau noteikta tagadējā brīdī (piešķiršanas datums). Darbinieki izmantos šo tiesību tikai tad, ja tirgus cena garantēšanas datumā vai vēlāk pārsniegs "bāzes cenu". Uzņēmuma izmaksas arī te ir vienādas ar akciju summas un starpības starp tirgus cenu un "bāzes cenu" reizinājumu. Gan darbaspēka izmaksu statistikā, gan grāmatvedībā izmaksas tiek attiecinātas uz "garantēšanas periodu", kas ir laiks no piešķiršanas datuma līdz garantēšanas datumam, un sadalītas pa visu šo periodu. Garantēšanas periodā šīs vērtības nav precīzi zināmas, tādēļ tās jānovērtē.

Ideālā gadījumā mainīgā lieluma D.11144. novērtējumu pārskata gadā varētu iegūt, izmantojot vadlīnijas Starptautisko finanšu pārskatu 2. standarta iedaļā "Maksājumi, kuru pamatā ir akcijas". Ja šāds novērtējums nav iegūstams, var ņemt vērtības, kas atbilst grāmatvedības standartiem vai dalībvalsts nodokļu tiesību aktiem, ja vien tajos ietverti D.11144. pašu kapitāla instrumenti un tie attiecas uz Darbaspēka izmaksu apsekojuma pārskata periodu.

Maksājumi, kas izdarīti, lai izveidotu īpašu fondu darbiniekiem uzņēmuma akciju pirkšanai, pat ja tiem šādi aktīvi nav tūlītēji pieejami, ir jāsamazina par tiem piemērojamo nodokļu atbrīvojumu summu. Norēķini naudā par atlīdzību, kuras pamatā ir akcijas, kā *SAR* (akciju cenas pacelšanas tiesības), ietilpst nevis mainīgajā D.11144., bet gan D.11112.

D.11145. *Citi*

Tas attiecas jo īpaši uz netiešajiem pabalstiem, ko sedz darba devējs:

— ēdnīcas un ēdiena taloni,

— kultūras, sporta un izklaides iestādījumi un pakalpojumi,

— bērnudārzi un mazbērnu novietnes,

— veikali darbiniekiem,

— transporta izmaksas braucieniem no mājām uz parasto darba vietu un atpakaļ,

— maksājumi arodbiedrību fondos un arodkomiteju izmaksas.

Visi šie izdevumi attiecas uz iepriekš uzskaitīto kultūras, sporta un izklaides ēku un iekārtu sīkiem remontiem un regulāru uzturēšanu. Darba algas, ko uzņēmums izmaksā tieši šo dienestu un iestādījumu personālam, pozīcijā D.11145. nereģistrē.

D.112. *Mācekļu darba algas*

Sk. D.11.

D.12. *Darba devēju sociālās iemaksas*

Šis mainīgais lielums atbilst summai, kas vienāda ar darba devēja sociālajām iemaksām, lai saviem darbiniekiem nodrošinātu tiesības uz sociālajiem pabalstiem. Darba devēju sociālās iemaksas var būt faktiskas vai aprēķinātas.

Pilns darba devēju sociālo iemaksu sadalījums pa komponentēm ir dots I pielikuma 3. attēlā.

Atsauces: EKS 1995, 4.08. (kods D.12.); USS: kods 13330 (sociālās nodrošināšanas izmaksas)

D.121. *Darba devēju faktiskās sociālās iemaksas (izņemot mācekļus)*

Tās veido maksājumi, ko darba devēji maksā apdrošinātājiem (sociālās drošības fondi un tādas privāti fondētās shēmas kā ar profesiju saistītas pensiju shēmas) par labu saviem darbiniekiem. Minētajos maksājumos ietilpst likumā noteiktas, konvencionālas, līgtas un brīvprātīgas iemaksas par apdrošināšanu pret sociālajiem riskiem vai vajadzībām. Darba devēju faktiskās sociālās iemaksas reģistrē par laiku, kurā darbu veic.

Piemēri ir doti II pielikuma papildinājumā.

Atsauce: EKS 1995, 4.09. (kods D.121.) un 4.12.b

D.1211. *Ar likumu noteiktas sociālās drošības iemaksas*

Iemaksas, ko darba devējs maksā sociālās drošības iestādēm un kas ar likumu padarīti obligāti. Šo iemaksu apjomu reģistrē bez jebkādām subsīdijām. Tajos ietilpst:

— iemaksas apdrošināšanas shēmās attiecībā uz izdienas pensijām, slimību, grūtniecību un invaliditāti,

— ar likumu noteiktas iemaksas bezdarba apdrošināšanas shēmās,

— ar likumu noteiktas iemaksas apdrošināšanas shēmās attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām,

— ar likumu noteiktas iemaksas ģimenes pabalstu shēmās,

— pārējās ar likumu noteiktas iemaksas, kas citur nav minētas.

D.1212. *Uz koplīguma pamata maksātas, līgtas un brīvprātīgas sociālās drošības iemaksas, ko maksā darba devējs*

Tās ir visas iemaksas, ko darba devējs maksā sociālās drošības shēmās papildus iemaksām, kuras saskaņā ar likumu ir obligātas. Jāņem vērā visi nodokļu atvieglojumi, ko var piemērot. Tajos ietilpst:

— papildu pensiju shēmas (apdrošināti plāni, pašpārvaldīti fondi, atlikumi vai krājumi, visi pārējie izdevumi, kas paredzēti papildu pensiju shēmu finansēšanai),

— papildu veselības apdrošināšanas shēmas,

— papildu bezdarba apdrošināšanas shēmas,

— pārējās neobligātās sociālās apdrošināšanas papildu shēmas, kas nav minētas citur.

D.122. *Darba devēju aprēķinātās sociālās iemaksas (izņemot mācekļus)*

Darba devēju aprēķinātās sociālās iemaksas ir vajadzīgas, lai iegūtu pilnīgus darbaspēka izmaksu rādījumus laikā, kad darbs tiek darīts. Tie atbilst faktiski izmaksātajiem nefondētajiem sociālajiem pabalstiem.

Nefondētos sociālos pabalstus darba devēji maksā tieši saviem darbiniekiem vai bijušajiem darbiniekiem un citām tiesīgām personām, neiesaistot sociālās drošības fondu, apdrošināšanas uzņēmumu vai neatkarīgu pensijas fondu un neveidojot īpašu fondu vai atsevišķu rezervi šim nolūkam. Tā vietā pabalstus maksā no to darba devēju pašu resursiem, kuri piedalās nefondētās shēmās. Tas, ka atsevišķus sociālos pabalstus darba devēji maksā tieši, nevis ar sociālās drošības fondu vai citu apdrošinātāju starpniecību, nekādā veidā nemazina to sociālās labklājības pabalsta nozīmi. D.122. var būt īpaši svarīgs, ja darba devējs nav tirgus ražotājs (valsts sektors).

D.122. apmēru nosaka, atsaucoties uz darba devēju nākotnes pienākumiem sniegt sociālos pabalstus. Ideāls avots D.122. aprēķināšanai darba devējiem, kuri piedalās nefondētās sociālās apdrošināšanas shēmās, ir novērtējumi, kuru pamatā ir apdrošināšanas matemātikas apsvērumi. Ja šādi apdrošināšanas matemātikas novērtējumi nav iegūstami, piemēro citas aplēšu metodes. Dažas valstis, piemēram, par D.122. novērtējumu izmanto faktiski izmaksātos nefondētos sociālos pabalstus, no kuriem atņem darbinieku sociālās iemaksas.

Mainīgajā lielumā D.122. jo sevišķi ietilpst aprēķinātās darba devēju sociālās iemaksas pensijām un veselības aprūpei. Tas arī ietver summu, kas pēc vērtības vienāda ar algām, ko darba devēji uz laiku turpina maksāt savu darbinieku slimības, grūtniecības, darba traumas, darbnespējas, atlaišanas utt. gadījumā, ja tādu summu var nošķirt.

Piemēri ir doti II pielikuma papildinājumā.

Atsauce: EKS 1995, 4.10. (kods D.122.) un 4.12.c

D.1221. *Garantēta atlīdzība slimības gadījumā*

Šajā mainīgajā lielumā ietilpst summas, ko darba devējs maksā tieši darbiniekiem, lai saglabātu atlīdzību attiecībā uz slimību, grūtniecību vai nelaimes gadījumu darbā ar nolūku kompensēt ienākumu zudumu, atskaitot jebkuru atlīdzinājumu no sociālās drošības iestādēm.

D.1222. *Darba devēju aprēķinātās sociālās iemaksas pensijām un veselības aprūpei*

komponente aptver aprēķinātos maksājumus nefondētās pensiju un veselības aprūpes shēmās, it sevišķi valsts sektorā. Dažās Eiropas valstīs darba devēji valsts sektorā piedalās nefondēto pensiju shēmās vai nu visiem darbiniekiem, vai īpašām grupām ("ierēdņiem"). Šādos gadījumos darba devējs nerada īpašas rezerves un neakumulē aktīvus pensiju izmaksām nākotnē. Attiecībā uz šādiem darbiniekiem jāņem vērā aprēķinātie darba devēju maksājumi pensiju un veselības aprūpes shēmās.

D.1223. *Maksājumi darbiniekiem, kas aiziet no uzņēmuma*

Šī komponente atspoguļo atlaistajiem darbiniekiem faktiski izmaksātās summas (atlaišanas pabalsts un kompensācija paziņojuma vietā), ja šīs izmaksas ir saistītas ar koplīgumu vai jā nav zināms par šādas saistības pastāvēšanu. Maksājumi, kas nav saistīti ar koplīgumu, tiek iekļauti D.11112.

Maksājumi darbiniekiem, aizejot pensijā, piemēram, kā daļa no viņu tiesībām uz pensiju, nav iekļaujami D.1223.

D.1224. *Citas aprēķinātās sociālās iemaksas*

Šis postenis attiecas uz visām citām darba devēja aprēķinātajām sociālajām iemaksām, kas citur nav minētas, tādām kā mācību stipendijas darbiniekiem un viņu ģimenes locekļiem vai garantēta atlīdzība saīsināta darba laika gadījumā. Pēdējā ir tieši darba devēja maksājumi darbiniekiem, lai saglabātu atlīdzību saīsināta darba laika gadījumā, no kuriem atņem atmaksu, ko darba devējam maksā sociālās drošības iestādes.

D.123. *Darba devēju sociālās iemaksas par mācekļiem*

Šis mainīgais lielums ir par mācekļiem faktiski izmaksātās summas un aprēķinātās izmaksas. Aprēķinātās sociālās iemaksas par mācekļiem, ja tādas ir, parasti ir sīkas.

Atsauce: EKS 1995, 4.09. (kods D.121.), 4.10. (kods D.122.) un 4.12.b

D.2. *Profesionālās izglītības izmaksas, ko sedz darba devējs*

Pie tām pieder: izdevumi par profesionālās izglītības pakalpojumiem un līdzekļiem (arī par mācekļiem, taču ne viņu algas), sīki remontdarbi un ēku un ierīču uzturēšana, izņemot personāla izmaksas; izdevumi par piedalīšanos kursos; samaksa pasniedzējiem, kas nav no uzņēmuma; izdevumi par mācību līdzekļiem un instrumentiem, ko izmanto mācībās; summas, ko uzņēmums maksā profesionālās izglītības organizācijām, utt. Jāatskaita subsīdijas, kas saistītas ar profesionālo izglītību.

Atsauce: EKS 1995, Starppatēriņš

D.3. *Citi darba devēja maksātie izdevumi*

Pie tiem jo īpaši pieder:

— izmaksas, kas saistītas ar darbinieku pieņemšanu darbā (šīs ir summas, ko maksā darbā iekārtošanas aģentūrām, izdevumi par darba sludinājumiem presē, ceļa izdevumi, ko apmaksā kandidātiem, kas uzaicināti uz pārrunām, iekārtošanās pabalsti tikko pieņemtam personālam utt.). Pie tiem nepieder kārtējie administratīvie izdevumi (biroja izmaksas, personāla algas utt.),

— darba devēja izsniegtās darba drēbes.

Piemēri doti II pielikuma papildinājumā.

Atsauce: EKS 1995, Starppatēriņš

D.4. *Nodokļi, ko maksā darba devējs*

Šis mainīgais lielums ir visi nodokļi, ko aprēķina pēc darba algu saraksta vai nodarbinātības. Šie nodokļi uzskatāmi par darbaspēka izmaksām.

Mainīgajā lielumā D.4. ietilpst arī soda nodokļi, ko dažās Eiropas valstīs darba devēji maksā par to, ka nodarbina pārāk maz invalīdu, un tamlīdzīgi nodokļi vai nodevas.

Atsauce: EKS 1995, 4.23.c (kods D.29.)

D.5. *Darba devēja saņemtās subsīdijas*

Tās ir visas summas, ko saņem kā vispārējas subsīdijas, lai atmaksātu daļu vai visas tiešās atlīdzības izmaksas, bet kas nav paredzētas, lai segtu sociālās drošības vai profesionālās izglītības izmaksas. Tajās neieskaita atlīdzinājumu, ko darba devējam izmaksā sociālās drošības iestādes vai papildapdrošināšanas fondi.

Atsauce: EKS 1995, 4.37.a (kods D.39.)

II pielikuma papildinājums

Ilustrējoši piemēri atsevišķu darbaspēka izmaksu posteņu klasifikācijai

D.11111.: Tieša atlīdzība, prēmijas un pabalsti, ko maksā katrā samaksas periodā

(sk. arī EKS 1995, 4.03. (a)–c), e), g), k)), kods D.11.)

Maksājumiem, kas pieder pie darbaspēka izmaksu posteņa D.11111., ir tālāk aprakstītās īpašības.

Tie ir naudas darījumi darba devēja un darbinieka starpā.

Tie nav:

— maksājami kā īpaši maksājumi vai retāk nekā parastie atlīdzības maksājumi (tie pieder pie D.11112.),

— samaksa natūrā (tā pieder pie D.1114.),

— maksājumi darbinieku uzkrājumu shēmās (tie pieder pie D.1112.),

— maksājumi ar nolūku aptvert konkrētu laikposmu, kurā netiek strādāts (tie pieder pie D.1113. vai – slimības gadījumā – pie D.1221.).

Tie var:

— būt prēmijas, ko maksā par darba risku vai darbu maiņās,

— tikt izmaksāti ik nedēļu vai ik mēnesi atkarībā no parastā samaksas perioda,

— atspoguļot darbinieka vai darbinieku grupas sniegumu.

Piemēri: Maksājumi, kas pieder pie mainīgā lieluma D.11111.

Postenis	Apraksts
Ekspatriācijas pabalsts/dzīves dārdzības kompensācijas pabalsts	Maksājums darbiniekiem, kas strādā ārpus savas parastās izcelsmes vai mītnes zemes/savas parastās dzīvesvietas, lai atspoguļotu dzīves dārdzības atšķirības
Mājsaimniecības pabalsts	Maksājums par izmitināšanas izmaksām
Maksājumi par dežūrām un izsaukumiem	Maksājumi darbiniekiem, kuriem jāspēj iesaistīties darbā tādā laikā, kas neietilpst parastajā darba laikā
Papildu samaksa par risku vai briesmām	Prēmija, ko maksā darbiniekiem, ja ir specifisks ar darbu saistīts risks, piemēram, bīstamas ķimikālijas
Pabalsts par saīsinātu darba laiku	Piemaksa (negarantēta), lai darbiniekiem pilnīgi vai daļēji atlīdzinātu par parastā darba laika saīsināšanu (garantētie maksājumi pieder pie D.1224.)
Komisija par realizāciju	Prēmija, kas saistīta ar pārdoto izstrādājumu skaitu
Samaksa par virsstundām	Premiāls maksājums par laiku, kas nostrādāts virs parastā darba laika
Pabalsts par palikšanu	Nepārtraukti maksājumi, lai mudinātu esošos darbiniekus vai liktu viņiem apņemties palikt darbā pie šā darba devēja
Maksājumi pēc rezultāta	Premiāls maksājums, kas atkarīgs no darbinieka saražoto izstrādājumu skaita, piemēram, pašūtie tērpi
Samaksa par darbu maiņās	Premiāls maksājums par strādāšanu nestandarta darba laikā, piemēram, naktī

D.11112.: Tieša atlīdzība, prēmijas un pabalsti, ko nemaksā katrā samaksas periodā

(sk. arī EKS 1995, 4.03. (f), h), j)), kods D.11.)

Maksājumiem, kas pieder pie darbaspēka izmaksu posteņa D.11112., ir tālāk aprakstītās īpašības.

Tie ir naudas darījumi darba devēja un darbinieka starpā.

Tie nav:

— maksājami katrā samaksas periodā (tie var piederēt pie D.11111.),

— samaksa natūrā (tā pieder pie D.1114.),

— maksājumi darbinieku uzkrājumu shēmās (tie pieder pie D.1112.),

— maksājumi ar nolūku aptvert konkrētu laikposmu, kurā netiek strādāts (tie pieder pie D.1113. vai – slimības gadījumā – pie D.1221.).

Tie var:

— būt pabalsts par specifiskām izmaksām vai izdevumiem,

— atspoguļot darbinieka vai darbinieku grupas sniegumu,

— būt obligāts maksājums, kas paredzēts darba līgumā vai koplīgumā,

— būt piešķirti pēc kāda ieskata,

— tikt maksāti mainīgos brīžos vai noteiktos brīžos gada laikā.

Piemēri: Maksājumi, kas pieder pie mainīgā lieluma D.11112.

Postenis	Apraksts
Ārkārtas balva par ilggadību darbā	Izmaksā vienreiz, kad darbinieks ir nostrādājis pie darba devēja konkrētu skaitu gadu
Aiziešanas vai pensionēšanās prēmija	Maksājums aizejot vai pensionējoties no darba, kas nav saistīts ar tiesībām uz pensiju, ja šie maksājumi nav saistīti ar koplīgumu (pretējā gadījumā, ja trūkst ziņu par varbūtēju saistību ar koplīgumu, šie maksājumi pieder pie D.1223.)
Atvadu prēmija	Ārkārtas maksājumi darba ņēmējiem, kuri pamet uzņēmumu, ja minētie maksājumi nav saistīti ar koplīgumu (pretējā gadījumā, ja trūkst ziņu par varbūtēju saistību, ārkārtas maksājumi aiziešanas gadījumā pieder pie D.1223.)
Darbā pieņemšanas pabalsts	Vienreizējs maksājums jaunam darbiniekam, darbu uzsākot
Samaksa ar atpakaļejošu datumu	Maksājumi, kas reprezentē tiešās atlīdzības pieaugumu un ko piemēro retrospektīvi
Uzņēmumu apvienošanās prēmija	Vienreizējs maksājums darbiniekiem uzņēmumu apvienošanās rezultātā
Darbinieku atzinības balvas	Ārkārtas maksājums, ko piešķir darba devējs, lai izceltu atsevišķus darbiniekus vai viņu grupas

Postenis	Apraksts
Prēmijas par ražīgumu/balvas par izpildes mērķu sasniegšanu	Maksājumi, kas atkarīgi no tā, vai darbinieks vai darbinieku grupa sasniedz iepriekš nospraustos mērķus, kas saistīti ar noietu, klientu apkalpošanu vai budžetiem
Speciālas svētku prēmijas	Izmaksā atsevišķu svētku reizē, piemēram, Ziemassvētkos
Uzņēmuma peļņas sadalīšana un akciju cenas pacelšanas tiesības	Naudas maksājumi, kas atkarīgi no uzņēmuma peļņas. Akciju cenas pacelšanas tiesības reprezentē uzņēmuma peļņas sadalīšanas veidu, kad darbinieks kļūst tiesīgs uz naudas maksājumu nākotnē, pamatojoties uz uzņēmuma akciju cenas pieaugumu no konkrēta līmeņa noteiktā laikposmā. Akciju cenas pacelšanas tiesības novērtējamas naudas izmaksas brīdī un attiecas uz to neatkarīgi no vērtības piešķiršanas datumā vai garantēšanas perioda ilguma
Uzņēmuma ceturkšņa prēmija	Izmaksā ik ceturksni, pamatojoties uz darbinieka radīto labumu vai sniegumu (pieņemot, ka algas samaksas periods nav ik ceturksni)
13. vai 14. alga	Ikgadēji papildu maksājumi
Uzņēmuma ikgadējā prēmija	To izmaksā vienreiz katrā gadā, un tā ir atkarīga no darba devēja peļņas vai snieguma

D.1113.: Maksājumi par nenostrādātajām dienām

Piemēri: Maksājumi, kas pieder pie mainīgā lieluma D.1113.

Postenis	Apraksts
Samaksa par svētku dienām	Maksājumi darbiniekiem par dienām, kurās nestrādā gadskārtu, valsts vai vietējo svētku dienu dēļ (darba devēja maksājumi par darbinieku prombūtni slimības vai grūtniecības atvaļinājuma dēļ tiek pieskaitīti pie darba devēja sociālajām iemaksām D.1221.)
Īpašs atvaļinājums	Maksājumi darbiniekiem par dienām, kas nav nostrādātas īpašu personisku iemeslu dēļ, piemēram, kāzas, ģimenes locekļu nāve, arodbiedrības pārstāvība, militārais dienests vai klātbūtne tiesā (darba devēja maksājumi par darbinieku prombūtni slimības vai grūtniecības atvaļinājuma dēļ tiek pieskaitīti pie darba devēja sociālajām iemaksām D.1221.)

D.1114.: Algas natūrā un to komponentes

(sk. EKS 1995, 4.04., 4.05., 4.06. (kods D.11.))

Piemēri: Algas, kas ietilpst mainīgajā lielumā D.1114.

Postenis	Apraksts	Sīkāks sadalījums
Atlaides par ražojumiem	Darba devējs pārdod ražojumus darbiniekiem par pazeminātām cenām. Ieņēmums natūrā ir vienāds ar tirgus cenas un pazeminātās cenas starpību	D.11141.
Bezmaksas vai subsidēts miteklis	Darba devējs pilnīgi vai daļēji sedz darbinieku mitekļa izmaksas. Arī te ieņēmumu natūrā iegūst, salīdzinot ar tirgus cenu	D.11142.
Darba devēja īpašumā esoša automobiļa izmantošana	Darba devējs sedz ekspluatācijas izmaksas par savā īpašumā esošu automobili, kas nodots darbiniekam darba un personiskām vajadzībām (ieņēmums natūrā attiecas uz privātā automobiļa lietošanas vērtību)	D.11143.

Postenis	Apraksts	Sīkāks sadalījums
Bezmaksas vai subsidēts benzīns	Darba devējs pilnīgi vai daļēji sedz darbinieku privātās degvielas izmaksas, kas saistītas ar darba devējam piederoša automobiļa lietošanu. Ieņēmums natūrā ir vienāds ar šā labuma vērtību naudā	D.11143.
Akciju pirkumu shēmas	Uz akcijām balstīti maksājumi natūrā, kur akcijas tiek piešķirtas darbiniekiem kā daļa no viņu atlīdzības paketes. Darbinieks saņem akcijas tūlīt par cenu, kas ir zemāka nekā tirgus cena (akciju cenas pacelšanas tiesības ir naudā nokārtotas uz akcijām balstītas atlīdzības formas un ir pieskaitāmas pie D.11112.)	D.11144.
Akciju opcijas	Uz akcijām balstīti maksājumi natūrā, kur akcijas tiek piešķirtas darbiniekiem kā daļa no viņu atlīdzības paketes. Darbinieks iegūst tiesības pirkt akcijas precīzi noteiktā brīdī nākotnē par cenu, kas jau noteikta tagadējā brīdī (akciju cenas pacelšanas tiesības ir naudā nokārtotas uz akcijām balstītas atlīdzības formas un ir pieskaitāmas pie D.11112.)	D.11144.
Bezmaksas vai subsidēta automobiļa stāvvieta darbā	Darba devējs piešķir darbiniekam auto novietošanas iespējas par pazeminātu cenu vai par brīvu. Ieņēmums natūrā ir vienāds ar šā labuma vērtību naudā	D.11145.
Bezmaksas vai subsidēta mobilā tālruņa izmantošana	Darba devējs piešķir mobilo tālruni darba un privātām vajadzībām un samaksā visus ar to saistītos izdevumus. Ieņēmums atbilst šā labuma vērtībai naudā	D.11145.
Bezmaksas vai subsidēts transports uz darbu un no darba	Pilnīgi vai daļēji tiek samaksāti darbinieku ceļa izdevumi uz darbu un no darba. Tāpat kā iepriekš, ieņēmums natūrā ir vienāds ar vērtību naudā	D.11145.
Bezmaksas vai subsidēts ēdiens	Darba devējs darbiniekam piegādā ēdienu par pazeminātu cenu vai par brīvu. Tāpat kā iepriekš, ieņēmums natūrā ir vienāds ar vērtību naudā	D.11145.

D.121.: Darba devēja faktiskās sociālās iemaksas

(sk. EKS 1995, 4.08. (kods D.121.), un 4.12. b))

Piemēri: Maksājumi, kas pieder pie mainīgā lieluma D.121.

Postenis	Apraksts	Sīkāks sadalījums
Darba devēja maksājumi invaliditātes apdrošināšanas shēmā	Regulāri fondētie darba devēja maksājumi apdrošināšanas shēmā	D.1211.
Likumā noteiktie darba devēja maksājumi pensiju fondos	Nodarbinātības laikā darba devējs maksā pensiju shēmā, kurā iesaistīts sociālās drošības fonds, apdrošināšanas uzņēmums vai autonoms pensiju fonds	D.1211.
Paaugstinātās darba devēja pensiju iemaksas	Darba devējs maksā papildu iemaksu darbinieka pensijas shēmā	D.1212.

D.122.: Darba devēja aprēķinātās sociālās iemaksas

(sk. EKS 1995, 4.10. (kods D.122.), un 4.12. c))

Piemēri: Maksājumi, kas pieder pie mainīgā lieluma D.122.

Postenis	Apraksts	Sīkāks sadalījums
Maksājumi grūtniecības atvaļinājuma laikā	Darba devējs maksā tieši darbiniekam grūtniecības laikā kompensāciju par neizpelnīto atlīdzību	D.1221.
Aprēķinātās darba devēja sociālās iemaksas ierēdņu pensijām	Darba devējs neveic maksājumus pensiju shēmā personas nodarbinātības laikā. Pensijas vēlāk tiek maksātas no darba devēja pašu resursiem	D.1222.
Iemaksas priekšlaicīgas atvaļināšanās shēmās nepilnas slodzes darbiniekiem	Darba devēja papildu maksājumi nepilnas slodzes priekšlaicīgās atvaļināšanās shēmās	D.1222.
Atlaišanas maksājumi uz koplīguma pamata	Darba devējs tieši maksā darbiniekiem, kuri aiziet no uzņēmuma	D.1223.
Mācību pabalsti	Darba devējs pilnīgi vai daļēji sedz izmaksas apmācībai ārpus uzņēmuma, kas nav saistīta ar darbu	D.1224.
Laulības vai bērna piedzimšanas pabalsts	Maksājums darbiniekam pēc notikuma	D.1224.
Bezmaksas vai subsidēta bērnu izglītošana	Pilnīgi vai daļēji tiek apmaksātas darbinieka bērnu izglītības izmaksas	D.1224.
Pabalsts par saīsinātu darba laiku	Garantēta piemaksa, kas darbiniekiem pilnīgi vai daļēji atlīdzina par parastā darba laika saīsināšanu (papildu maksājumi, ko izmaksā katrā periodā, pieder pie D.11111.)	D.1224.

D.2.: Profesionālās izglītības izmaksas, ko sedz darba devējs

(sk. EKS 1995, Starppatēriņš)

Piemēri: Maksājumi, kas pieder pie mainīgā lieluma D.2.

Postenis	Apraksts
Samaksa pasniedzējiem, kas nav no uzņēmuma	Izmaksas, kas saistītas ar darbinieku profesionālo izglītošanu, piemēram, tādu, ko rīko kā seminārus darba vietā (ja ir subsīdijas, tās pieder pie D.5. un te nav pieskaitāmas)
Izdevumi par mācību līdzekļiem	Izmaksas, kas saistītas ar profesionālo izglītošanu, piemēram, tādu, ko rīko kā intraneta e-kursus, ko pasniedz specializēti uzņēmumi (ja ir subsīdijas, tās pieder pie D.5. un te nav pieskaitāmas)

D.3.: Citas izmaksas, ko sedz darba devējs

(sk. EKS 1995, Starppatēriņš)

Piemēri: Maksājumi, kas pieder pie mainīgā lieluma D.3.

Postenis	Apraksts
Apģērba pabalsts	Maksā profesijās, kur ir vajadzīgi īpaši apģērbi, piemēram, aizsardzībai vai reprezentācijai, kas nav domāti personiskām vajadzībām
Darbinieku piesaistīšanas izmaksas	Darbā iekārtošanas aģentūru vai darba sludinājumu izmaksas
Iekārtošanās vai pārvietošanas pabalsts	Izmaksā, kad darbiniekam nākas mainīt dzīvesvietu

III PIELIKUMS

DATU PĀRSŪTĪŠANA, IESKAITOT SADALĪJUMU PĒC SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS VEIDIEM, UZŅĒMUMA LIELUMA UN VALSTS VAI REĢIONA

Jāiesniedz trīs datnes, kas atbilst A, B un C tabulai:

— A tabulā ir valsts dati (viens ieraksts par saimniecisko darbību *NACE* 1.1 red. iedaļu un nodaļu līmenī)

— B tabulā ir valsts dati pēc lieluma klasēm (viens ieraksts par saimniecisko darbību *NACE* 1.1 red. iedaļu un nodaļu līmenī par katru no lieluma klasēm)

— C tabulā ir reģiona dati *NUTS* 1 līmenī (viens ieraksts par saimniecisko darbību *NACE* 1.1 red. iedaļu un nodaļu līmenī par katru no reģioniem)

C tabula nav vajadzīga valstīm, kur *NUTS* 1 sakrīt ar valsts līmeni. I pielikumā uzskaitīto mainīgo lielumu apakškopai ir vajadzīga tikai A tabula. Šie mainīgie ir atzīmēti I pielikumā.

Ieraksta identifikācija

Ierakstus šķiro pēc identifikācijas sekvences, kurā ir šādi elementi:

— apsekojuma gads,

— tabulas veids,

— valsts vai reģiona kods,

— saimnieciskā darbība,

— lieluma klase.

Pārsūtīšanas kodus

— *NACE* 1.1 red. saimnieciskajai darbībai,

— uzņēmumu lieluma klasēm un

— valstīm vai reģioniem

nosaka Statistikas birojs īstenošanas dokumentā.

Konfidencialitātes apzīmējums

Atsevišķie ieraksti, kurus pārsūta A, B un C tabulai, sastāv no ekstrapolētiem datiem, piem., populācijas novērtējumiem. Ja tas stingri nepieciešams, atsevišķus ierakstus var apzīmēt par "konfidenciāliem". A, B vai C tabulā var rasties konfidencialitātes pārkāpums, ja ir niecīgs uzņēmumu vai vietējo vienību skaits populācijā atsevišķam ierakstam, kas attiecas uz konkrētu saimniecisko darbību, lieluma klasi vai reģionu. Skaidrs, ka risks ir lielāks, ja atsevišķs ieraksts attiecas uz vienu vai divām lielām vienībām. Tāpat konfidencialitātes pārkāpuma risks var būt augstāks B un C tabulā tādēļ, ka ir papildu sadalījums attiecīgi pēc lieluma klases un reģiona. Konfidenciālu ierakstu identificēšanai izmantojami divi kodi:

"1" — ja dati par atsevišķu ierakstu A, B vai C tabulā ir konfidenciāli ([1]),

" " — ja dati nav konfidenciāli, ievada tukšumzīmi " " (nevis nulli vai domuzīmi "–").

([1]) Ja atsevišķs ieraksts ir apzīmēts par konfidenciālu, Statistikas birojs veic attiecīgus pasākumus, lai aizsargātu A, B un C tabulām iesūtīto datu konfidencialitāti.

Mainīgie lielumi

Prasītie mainīgie lielumi ir definēti I pielikumā. Skaitļi ierakstāmi bez tukšumiem, punktiem un komatiem (piemēram, pareizi ir 13967; nepareizi ir šādi: 13 967, 13.967 vai 13,967).

Trūkstošie (vai nulles) mainīgie ir *kodējami* saskaņā ar šiem noteikumiem:

"NA" — ja mainīgais nav pieejams (pat ja tas noteikti pastāv un ir lielāks par nulli);

"OPT" — ja mainīgais ir fakultatīvs un nav pabeigts;

"0" — nulles vērtībām vai mainīgajiem, kuri attiecīgajā valstī nepastāv.

Mainīgie, kas attiecas uz darbinieku skaitu, darba laiku un statistisko vienību skaitu izsakāmi absolūtā izteiksmē, t. i., dodot pilnus skaitļus (ne decimāldaļās, desmitos, tūkstošos, miljonos utt.).

Mainīgie, kas attiecas uz izdevumiem, izsakāmi attiecīgās valsts valūtā. Eurozonas valstīm skaitļus izsaka EUR. Vienībām, ko izmanto katrā valstī, jābūt identiskām attiecībā uz visiem mainīgajiem, un tās izsakāmas absolūtā izteiksmē, t. i., dodot pilnus skaitļus (ne decimāldaļās, desmitos, tūkstošos, miljonos utt.).

Pārsūtīšana

Dalībvalstis nosūta Komisijai (Statistikas birojam) datus un metadatus, kas pieprasīti šajā regulā, elektroniskā formā atbilstīgi Statistikas biroja piedāvātajam datu apmaiņas standartam. Statistikas birojs dara pieejamu detalizētu dokumentāciju saistībā ar apstiprinātajiem standartiem un sniedz pamatnostādnes par minēto standartu īstenošanu atbilstīgi šās regulas prasībām.